

DÔCHODKOVÝ SYSTÉM

Dôchodkový systém predstavuje určitý spôsob postarania sa štátu o svojich dôchodcov, či už invalidných alebo starobných, príp. sirotských a pod. Do konca roka 2004 fungoval v Slovenskej republike tzv. priebežný dôchodkový systém, nazývaný aj medzigeneračná výmena. Avšak vzhľadom na demografický vývoj, vysokú nezamestnanosť, ale aj úmyselné neplatenie príspevkov, začal tento systém narážať na problém dlhodobých a vysokých deficitov. Aj preto bol v roku 1997 doplnený o doplnkové dôchodkové poistenie na dobrovoľnej báze. V rámci reformných procesov v Slovenskej republike, ktoré sa nevyhli ani dôchodkovému systému, došlo k premene čisto priebežného dôchodkového systému na kombinovaný 3-pilierový systém. Túto zmenu však dodnes nemožno považovať za ukončenú, a preto je potrebné ju chápať ako dlhodobý proces.

Čo je dôchodkový systém krajiny?

Dôchodkový systém predstavuje súbor cieľov, nástrojov a metód, prostredníctvom ktorých štát zabezpečuje príjem svojho ekonomicky neaktívneho obyvateľstva. Avšak dôchodkový systém sa netýka iba dôchodcov, ale v značnej miere ovplyvňuje aj príjmy a správanie ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Práve pracujúci a zarábajúci ľudia totiž odovodom určitej časti svojej mzdy priebežne financujú živobytie ostatných. Možno teda povedať, že dôchodkový systém sa v určitom zmysle týka každého z nás, avšak jednotlivým skupinám z neho plynú v rôznych etapách ich života rôzne výhody, ale aj povinnosti.

Aké charakteristiky by mali spĺňať dôchodkové systémy v krajinách Európskej únie?

V rámci Európskej únie dnes neexistuje centrálny dôchodkový systém. To znamená, že odvody na dôchodkové zabezpečenie sa neodvádzajú do centrálného európskeho rozpočtu, ale na účty príslušných inštitúcií v jednotlivých krajinách. Každá členská krajina disponuje vlastným dôchodkovým systémom, ktorý by však mal plniť spoločné ciele Európskej únie. Mal by predovšetkým:

- zabezpečiť primerané dôchodky – ľudia by mali dostávať dôchodky v takej výške, aby boli naďalej schopní zachovať si svoju životnú úroveň a bez obmedzení fungovať v rámci spoločnosti,

- zabezpečiť finančnú udržateľnosť dôchodkového systému – dôchodkový systém by mal podporovať zamestnanosť a zároveň by mal byť pre verejný rozpočet dlhodobou finančne udržateľný,
- umožňovať modernizáciu – dôchodkový systém by mal byť nastavený tak, aby bol schopný prispôbiť sa flexibilným formám zamestnávania a priebežne reagovať na vývoj na trhu práce.

Ako fungoval „starý“ dôchodkový systém na Slovensku?

Systém dôchodkového zabezpečenia, ako budeme nazývať dôchodkový systém pred reformou, inštitucionálne zastrešovala Sociálna poisťovňa. Išlo o verejnoprávnu inštitúciu, ktorá bola financovaná príspevkami od poistencov a tiež aj príspevkami od štátu.

Systém dôchodkového zabezpečenia fungoval na princípe priebežného financovania. Spočíval v tom, že štát, ekonomicky aktívni obyvatelia a ich zamestnávateľia prispievali do spoločného fondu, z ktorého sa vyplácali dôchodky súčasným dôchodcom. Nárok na dôchodok z tohto systému vznikal dovŕšením 60. roku života u mužov a 53. až 57. roku u žien v závislosti od počtu detí. Konečná suma dôchodku bola ohraničená zhora a jej zvyšovanie záviselo od prijatia príslušného zákona.

V tlači, ale aj v odbornej literatúre, sa možno dočítať, že starý dôchodkový systém, ktorý na Slovensku fungoval do 31. decembra 2003, bol nespravodlivý. Avšak pojem spravodlivosť je relatívny a čo do významu v rámci ekonomických vied prinajmenšom diskutabilný. V súvislosti so starým dôchodkovým systémom by bolo preto vhodnejšie hovoriť o nižšej miere zásluhovosti. Zásluhovosť v rámci dôchodkového systému spočíva v priamej závislosti náhrady príjmu od výšky odvodov (t.j. od súčasnej výšky zárobku). Podľa starého systému by všetci ľudia dostávali približne rovnaké dôchodky bez ohľadu na to, koľko počas svojho aktívneho života zarábali. Možno teda povedať, že tí, čo zarábali relatívne viac prispievali na dôchodky tým, čo zarábali menej. Práve z tohto dôvodu pociťovali mnohí voči dôchodkovému systému nespokojnosť a dovoľávali sa väčšej zásluhovosti argumentujúc, že starý dôchodkový systém ľudí k práci a dosahovaniu vyšších príjmov vôbec nemotivoval. Ľudia neboli ochotní platiť vyššie odvody na dôchodok, nakoľko maximálna výška dôchodku, ktorý mohli od štátu dostať, bola zákonom obmedzená.

Za negatívum bolo možné považovať aj spôsob výpočtu dôchodku, v ktorom sa bralo do úvahy iba päť zárobkovo najlepších rokov z posledných desiatich rokov pred odchodom do

dôchodku. Je teda možné, že človek, ktorý v prvej polovici svojho ekonomicky aktívneho veku zarábala nadpriemerne, bude napriek tomu dostávať relatívne nízky dôchodok len preto, že za posledných 10 rokov nemohol pracovať na plný výkon, a teda aj jeho plat značne poklesol.

Zrejme najpálčivejším problémom bol neustále sa prehlbujúci deficit Sociálnej poisťovne. Štát čoraz viac pociťoval nedostatok finančných prostriedkov určených na výplatu dôchodkov, čím sa starý dôchodkový systém stával dlhodobo neudržateľným.

Prečo zmena?

Podľa tvrdení autorov dôchodkovej reformy, ktorá bola spustená 1. januára 2004, jej cieľom bolo vytvoriť príležitosť pre vyššie dôchodky, ktoré by vo väčšej miere záviseli od vlastného úsilia. Ako ďalší dôvod pre zmenu uvádzali nepriaznivý demografický vývoj na Slovensku, ľudovo povedané – starnutie obyvateľstva. V prípade ponechania starého dôchodkového systému bez zmeny by súčasná mladá generácia čoraz viac prispievala na živobytie tej staršej. Preto sa aj v tejto súvislosti neraz vyskytol pojem spravodlivosti, avšak riešenie významu a vhodnosti tohto pojmu nie je predmetom tejto učebnej pomôcky.

Z pohľadu štátu je nový dôchodkový systém výhodný v tom, že rozšírenie zdrojov financovania dôchodkov umožní zníženie tlaku na štátny rozpočet v budúcnosti. Avšak prvotný dosah dôchodkovej reformy na rozpočet Sociálnej poisťovne nebol hneď priaznivý. Presunom polovice povinných odvodov na účty dôchodkových správcovských spoločností prišiel štát o značný objem prostriedkov. Tento deficit bol dočasne vykrytý z privatizačných príjmov. Sociálna poisťovňa totiž môže na dôchodkoch vyplácať len toľko, koľko vyzbiera na odvodoch. Vyššie výplaty dôchodkov by jednoznačne viedli k tvorbe a zvyšovaniu deficitu. V takomto prípade dochádza v podstate k prenosu dlhu z už vyplatených dôchodkov na ďalšie generácie. V publikáciách zameraných na priblíženie reformy občanom sa ako príklad negatívneho demografického vývoja uvádza tvrdenie, že v roku 2040 by boli dôchodky 136 dôchodcov financované 100 pracujúcimi, kým ešte v roku 2004 pripadalo na 100 pracujúcich zhruba 72 ľudí poberajúcich dôchodok. K zmenám v demografii Slovenskej republiky dochádza v dôsledku predlžujúcej sa dĺžky života a zároveň nízkej pôrodnosti.

O niečo menej verejne propagovaným dôvodom na zavedenie reformy dôchodkového systému bolo podporenie Slovenského finančného trhu. Zriadením dôchodkových správcovských spoločností vznikla možnosť priameho toku peňazí do inštrumentov

finančného trhu, čo možno považovať za podstatný rozdiel oproti ich pôvodnému smerovaniu do štátnej kasy.

Ako vyzerá nový dôchodkový systém?

Dôchodkový systém po reforme je založený na 3 pilieroch, ktoré predstavujú 3 zdroje financovania dôchodku. Prvé dva piliere sú povinné a tretí je dobrovoľný.

Podstata prvého piliera ostala zachovaná, a teda naďalej predstavuje priebežný spôsob financovania dôchodkov. Zmenil sa však názov zo sociálneho zabezpečenia na sociálne poistenie. Účasť v prvom pilieri je povinná pre všetkých zarábajúcich obyvateľov a ich zamestnávateľov. Konkrétna podoba a relatívna veľkosť priebežného piliera však bola zmenená. Fungovanie tohto piliera po reforme upravuje zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení.

Zákonom č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení bol zavedený druhý pilier dôchodkového systému, a to kapitalizačný pilier, ktorý je pre osoby dôchodkovo poistené pred reformou dobrovoľne voliteľný a pre ostatných povinný. Tento pilier je založený na individuálnom predfinancovaní si vlastného dôchodku na tzv. osobných účtoch sporeteľa.

Tretí pilier v zásade existoval už pred reformou, a to od roku 1997. Zmenou oproti dovtedy fungujúcemu doplnkovému dôchodkovému poisteniu bola najmä transformácia doplnkových dôchodkových poisťovní na doplnkové dôchodkové spoločnosti. A neskôr aj zrovnoprávnenie iných dobrovoľných foriem sporenia na dôchodok, akými sú napr. podielové fondy, vklady v bankách alebo životné poistenie. Účasť na treťom pilieri dôchodkového systému je daňovo zvýhodnená.

	1. pilier	2. pilier	3. pilier
Závaznosť/Dobrovoľnosť	povinný	dobrovoľný/povinný	dobrovoľný
Typ financovania	priebežne	sporenie	sporenie
Inštitúcia	Sociálna poisťovňa	dôchodková správcovská spoločnosť	doplnková dôchodková spoločnosť
		životná poisťovňa	životná poisťovňa
			banka

			podielový fond
--	--	--	----------------

Ako funguje reformovaný 1. pilier?

Prvý pilier dôchodkového systému po reforme je naďalej založený na verejnej a zároveň povinnej báze. Takisto ho bude naďalej zastrešovať Sociálna poisťovňa a budú do neho zapojené všetky zarábajúce osoby a ich zamestnávateľia, a to mesačným platením dôchodkových odvodov. Celková suma mesačných odvodov zahŕňa odvody na starobné poistenie, invalidné poistenie a odvody do rezervného fondu solidarity. Odvody do Sociálnej poisťovne sú určené priamo na výplatu dôchodkov pre súčasných dôchodcov, t.j. priebežná forma financovania zostala v rámci tohto piliera zachovaná. Pri stanovovaní výšky odvodov sa vychádza zvyčajne z hrubého mesačného príjmu alebo presnejšie z tzv. vymeriavacieho základu.

Na rozdiel od predošlej právnej úpravy, dôchodkový vek sa bude postupne zvyšovať tak, aby sa u mužov aj žien zjednotil na úrovni 62 rokov. Muži budú do dôchodku v tomto veku odchádzať už v roku 2006, pričom pre ženy sa vek odchodu do dôchodku bude postupne zvyšovať do roku 2015.

V novej verzii prvého piliera bola zavedená možnosť predčasného alebo neskorého odchodu do dôchodku. Jednotlivec sa teda môže slobodne rozhodnúť, kedy prestane pracovať a do dôchodku odíde. Jeho rozhodnutie sa však pochopiteľne odrazí aj na výške dôchodku, ktorý bude od Sociálnej poisťovne dostávať. Napr. za každý mesiac, o ktorý daná osoba odíde skôr do dôchodku, sa výška jej dôchodku zníži o 0,5%. Podobne je to aj pri neskoršom odchode do dôchodku. Avšak na to, aby mala osoba na starobný dôchodok z prvého piliera nárok, musí súčasne spĺňať dve podmienky, a to: osoba platila do Sociálnej poisťovne odvody aspoň 10 rokov a výška jej dôchodku bude aj po prípadnom znížení v dôsledku skoršieho odchodu dosahovať viac ako 1,2-násobok životného minima.

Konkrétna výška dôchodku z reformovaného prvého piliera bude zohľadňovať mzdu počas celého pracovného života osoby, a teda nielen príjem za posledných 10 rokov práce. Výška dôchodku bude takisto závisieť aj od počtu odpracovaných rokov, a v neposlednom rade aj od hospodárskeho vývoja na Slovensku. To znamená, že dôchodky budú automaticky valorizované v závislosti od rastu nominálnych miezd v hospodárstve.

Podľa súčasnej právnej úpravy prvého piliera je zároveň možné, aby dôchodcovia bez obmedzenia pracovali a naďalej popri mzde poberali aj dôchodok. Prácou popri poberaní dôchodku si dôchodcovia môžu svoj dôchodok zároveň postupne zvyšovať.

Ako sa vypočíta dôchodok z reformovaného 1. piliera?

Dôchodok z 1. piliera môže osoba začať poberať až po dovriešení zákonom stanoveného veku odchodu do dôchodku. Zároveň však táto osoba musela byť predtým prispievateľom do Sociálnej poisťovne najmenej po dobu 10 rokov. Konkrétna výška dôchodku potom bude závisieť od doby platenia odvodov, výšky vymeriavacieho základu a termínu, v ktorom sa osoba rozhodne odísť do dôchodku. V reformovanom 1. pilieri neexistuje obmedzenie výšky dôchodku, čo ocenia najmä osoby s vyšším príjmom počas svojho aktívneho života.

Podľa autorov reformy je systém nastavený tak, že občan, ktorý počas štyridsiatich rokov pracoval za priemernú mzdu a do dôchodku odišiel až v zákonom stanovenom veku, mal by mať dôchodok vo výške zodpovedajúcej 50% svojho zárobku. Výška dôchodku, ktorý bude vyplácať Sociálna poisťovňa, sa vypočíta podľa vzorca:

$$\text{Dôchodok} = \text{POMB} \times \text{R} \times \text{ADH}$$

V tomto vzorci POMB označuje priemerný osobný mzdový bod, ktorý predstavuje aritmetický priemer osobných mzdových bodov za jednotlivé roky poistenia. Osobný mzdový pod sa každoročne určuje ako pomer príjmu konkrétneho sporiteľa k priemernej mzde v hospodárstve krajiny. Písmenom R je vo vzorci označená doba poistenia. A skratka ADH predstavuje aktuálnu dôchodkovú hodnotu, ktorá sa bude každoročne k 1. januáru zvyšovať v závislosti od pohybu priemernej nominálnej mzdy na Slovensku.

V prípade, že bude dôchodca poberať dôchodok zároveň z 2. piliera, bude mu dôchodok od Sociálnej poisťovne krátený o polovicu. Sociálna poisťovňa bude pre všetkých poistencov viesť tzv. individuálne účty, na ktorých bude zaznamenaná doba platenia odvodov a výška jednotlivých vymeriavacích základov v priebehu poistenia. Výpisy z týchto účtov začala Sociálna poisťovňa svojim poistencom zasielať v roku 2004. Postupne ich zašle všetkým poistencom, pričom začína od najskôr narodených. Prostredníctvom týchto výpisov budú ľudia informovaní o výške dôchodku, na ktorý by mali nárok v prípade odchodu do dôchodku v danom roku.

Ako funguje 2. pilier dôchodkového systému?

Dôchodkovou reformou bol zavedený 2. pilier dôchodkového systému. Ide o tzv. kapitalizačný pilier, ktorý spočíva v presmerovaní časti odvodov na dôchodkové poistenie

priamo do dôchodkových správcovských spoločností. Poistenci mohli od 1.1.2005 vstúpiť do 2. piliera, čím by sa zaviazali odvádzať časť odvodov na svoje osobné dôchodkové účty. Celková výška odvodov na dôchodok sa zavedením kapitalizačného piliera nezmenila, išlo v podstate len o jej rozdelenie medzi 1. a 2. pilier. Podľa súčasnej právnej úpravy je však vstup do 2. piliera nezvratným rozhodnutím, t.j. občan po vstupe do kapitalizačného piliera už musí v tomto pilieri zotrvať až do odchodu do dôchodku.

Hlavný rozdiel oproti 1. pilieru spočíva v tom, že v rámci kapitalizačného piliera už nejde o priebežné financovanie dôchodkov súčasných dôchodcov, ale o sporenie si na vlastný dôchodok sporiteľa. Znamená to, že sporiteľ si na svojom osobnom dôchodkovom účte odkladá peniaze, ktoré sú naďalej jeho vlastníctvom. Tieto prostriedky sú zároveň predmetom dedenia v prípade úmrtia sporiteľa, t.j. neprepadajú v prospech ostatných účastníkov dôchodkového sporenia, ako je to v priebežne financovanom pilieri.

Peniaze na osobných dôchodkových účtoch sporiteľa sú spravované súkromnými dôchodkovými správcovskými spoločnosťami, ktorých úlohou je tieto prostriedky zhodnotiť, a to za dodržiavania požadovanej bezpečnosti a likvidity. Pri odchode do dôchodku si sporiteľ za peniaze na svojom osobnom dôchodkovom účte kúpi v životnej poisťovni dôchodkové poistenie. To znamená, že osoba bude potom jednu časť svojho dôchodku dostávať od Sociálnej poisťovne a druhú od zvolenej životnej poisťovne, pričom ale výška jednotlivých častí dôchodku nemusí byť rovnaká.

V období od 1.1.2005 do 30.6.2006 mala väčšina ekonomicky aktívnych obyvateľov možnosť rozhodnúť sa pre vstup do 2. piliera alebo zotrvať iba v 1. priebežnom pilieri. Išlo o občanov, ktorí už pred 1.1.2005 platili odvody do Sociálnej poisťovne alebo ich za nich platil štát. Osobám, ktorým do odchodu do dôchodku zostáva menej ako 10 rokov, sa zapojenie do kapitalizačného piliera príliš nevyplatí, nakoľko nárok na dôchodok z tohto piliera vzniká až po 10 rokoch sporenia. Naopak, pre osoby, ktoré boli po prvýkrát dôchodkovo poistené až po 1.1.2005, je vstup do 2. piliera povinný. Výnimku tvoria osoby, ktoré boli počas celého prechodného obdobia (od 1.1.2006 do 30.6.2006) nezamestnanými alebo študentmi. Tieto osoby môžu do 2. piliera vstúpiť aj neskôr, a to do 30 dní od zapojenia sa do dôchodkového systému.

Výška dôchodku z 2. piliera bude závisieť od hodnoty prostriedkov na osobnom dôchodkovom účte v momente odchodu sporiteľa do dôchodku. Výhodou sporenia a investovania v kapitalizačnom pilieri je najmä skutočnosť, že výnosy získané v dôchodkových fondoch nebudú zdaňované. Značná nevýhoda však spočíva v tom, že hodnota prostriedkov v dôchodkových fondoch bude závisieť predovšetkým do vývoja na

finančných trhoch, a teda ich presnú výšku nemožno vopred určiť a už vôbec nie zaručiť. Zároveň platí, že starobný dôchodok z 2. piliera môže osoba poberať len vtedy, ak zároveň poberá aj starobný dôchodok z 1. piliera.

Dôchodok z 2. piliera je možné poberať jedným z nasledujúcich spôsobov. Sporiteľ sa môže rozhodnúť všetky nasporené peniaze vložiť do životnej poisťovne a kúpiť si za ne doživotne vyplácaný dôchodok. V takomto prípade však peniaze prestávajú byť majetkom sporiteľa, a teda v prípade jeho smrti sa stávajú prostriedkami poisťovne. Sporiteľ sa však môže rozhodnúť aj pre tzv. programový výber s doživotným dôchodkom. Znamená to, že za časť nasporených peňazí si kúpi doživotný dôchodok, podobne, ako to bolo v prvom prípade. Minimálna výška takto získaného dôchodku však musí zodpovedať 0,6-násobku životného minima. Rozdiel spočíva v tom, že v druhom prípade si sporiteľ môže zvyšok peňazí zo svojho osobného dôchodkového účtu vybrať buď jednorazovo alebo postupne, podľa konkrétnej dohody s dôchodkovou správcovskou spoločnosťou.

Ako fungujú dôchodkové správcovské spoločnosti, tzv. DSS-ky?

Dôchodkové správcovské spoločnosti boli založené za účelom inštitucionálneho zabezpečenia 2. piliera dôchodkového systému. Ich zakladateľmi mohli byť iba renomované finančné inštitúcie, ako napr. banky alebo poisťovne. Hlavnou náplňou činnosti dôchodkových správcovských spoločností je správa a investovanie prostriedkov na osobných dôchodkových účtoch svojich sporiteľov. Každá dôchodková správcovská spoločnosť je zo zákona povinná tvoriť tri dôchodkové fondy.

Sporiteľ sa môže slobodne rozhodnúť, ktorú zo správcovských spoločností a v rámci nej ktorý fond si zvolí. Na rozdiel od rozhodnutia vstúpiť do 2. piliera, ktoré je nezvratné, výber dôchodkovej spoločnosti a dôchodkového fondu je možné zmeniť bezplatne, avšak za určitých legislatívne daných obmedzení. Aj napriek tomu, že správcom peňazí odvedených na dôchodok v rámci 2. piliera budú dôchodkové správcovské spoločnosti, samotné finančné prostriedky budú uložené v bankách, ktoré majú v rámci kapitalizačného piliera funkciu deponitára.

Dôležité je tiež vedieť, že investovanie prostriedkov na osobných dôchodkových účtoch sporiteľov so sebou prináša určité riziko. Samotná hodnota peňazí v dôchodkových fondoch môže v priebehu času kolísať, a to v závislosti od vývoja na finančných trhoch. Výnos dôchodkových fondov je však obzvlášť dôležitý, nakoľko práve od neho bude závisieť budúca výška dôchodku, ktorú sporiteľ z 2. piliera dostane. Aj preto sa štát snaží

prostredníctvom rôznych pravidiel zabezpečiť jednak výnosnosť, ale predovšetkým bezpečnosť nasporených prostriedkov. Dôchodková spoločnosť je zároveň povinná svojich sporiteľov informovať o stave na ich osobnom dôchodkovom účte formou výpisu z účtu minimálne raz ročne.

Z akých dôchodkových fondov si môžu sporitelia v rámci 2. piliera vybrať?

Každá dôchodková správcovská spoločnosť je povinná tvoriť tri dôchodkové fondy, a to: rastový fond, vyvážený fond a konzervatívny fond. Rastový fond je považovaný za najvýnosnejší, avšak zároveň aj za najrizikovejší. Podľa súčasnej legislatívy môže byť v rámci neho až 80% prostriedkov investovaných do akcií. Vo vyváženom fonde budú dôchodkové správcovské spoločnosti smieť do akcií investovať maximálne 50% prostriedkov, pričom minimálne 50% prostriedkov budú musieť investovať do dlhopisov. Za najmenej rizikový, ale zároveň aj najmenej výnosný, sa považuje konzervatívny fond, v ktorom je až 80% prostriedkov investovaných do dlhopisov. Sporiteľ však môže naraz investovať len prostredníctvom jedného z dôchodkových fondov. Aj napriek tomu, že o investičnej stratégii v rámci 2. piliera majú sporitelia právo samostatne sa rozhodnúť, je dôležité, aby pri výbere dôchodkového fondu zvažili viaceré okolnosti.

Sporenie na dôchodok by malo byť dlhodobou záležitosťou, kde väčšinou platí, čím dlhšia doba sporenia, tým vyšší výnos. Investovanie do rizikovejších aktív je preto vhodné skôr pre mladších sporiteľov. Je pravdepodobné, že dočasne negatívny vývoj investícií sa v priebehu dlhšej doby sporenia „vyrovná“ v prospech sporiteľa. Práve preto si môžu osoby, ktorým zostáva do dôchodku viac ako 15 rokov, vybrať akýkoľvek dôchodkový fond. Sporitelia, ktorým do odchodu do dôchodku zostáva viac ako 7 a zároveň menej ako 15 rokov, si môžu vybrať medzi konzervatívnym alebo vyváženým fondom. Konzervatívny fond je jedinou voľbou pre sporiteľov, ktorým do dôchodku ostáva už len menej ako 7 rokov.

Čo zahŕňa 3. pilier dôchodkového systému?

Základy 3. piliera dnešného dôchodkového systému boli položené ešte v roku 1996, kedy bolo spustené doplnkové dôchodkové poistenie. Doplnkové dôchodkové poistenie teda fungovalo už pred reformou dôchodkového systému v roku 2004 a spočívalo v dobrovoľnom prispievaní zamestnancov a ich zamestnávateľov do doplnkovej dôchodkovej poisťovne. Poisťovňa následne z takto vytvoreného fondu vyplácala poistencom doplnkové dôchodky.

3. pilier je právne upravený aj zákonom č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení. Podľa tohto zákona sa doplnkové dôchodkové poisťovne museli do konca roku 2005 pretransformovať na doplnkové dôchodkové spoločnosti.

3. pilier bol zároveň rozšírený aj o produkty ostatných finančných inštitúcií, akými sú napr. životné poisťovne, investičné fondy či banky. Išlo vlastne o určité zrovnoprávnenie ostatných foriem sporenia na dôchodok prostredníctvom daňového zvýhodnenia. Sporenie na dôchodok podporuje štát možnosťou odpočítať si 12 tis. Sk z daňového základu sporiteľa. Avšak toto daňové zvýhodnenie je možné uplatniť si len za podmienok, že sporiteľ si na dôchodok sporí minimálne 10 rokov a do dôchodku odíde najskôr vo veku 55 rokov. Ak teda sporenie na dôchodok spĺňa uvedené podmienky, spadá do 3. piliera dôchodkového sporenia a možno si naň daňové zvýhodnenie uplatniť.

Ako si môžete zvýšiť svoj budúci dôchodok?

Zrejme každý z nás má záujem o čo najvyšší dôchodok. Pre jeho dosiahnutie je však potrebné niečo urobiť. Jednou z možností je pracovať čo najdlhšie. Pre všetky piliere totiž platí, že čím dlhšie pracujete (a sporíte), tým vyšší dôchodok budete dostávať. Nakoľko výška dôchodku závisí aj od sumy, z ktorej sa dôchodok počíta (tzv. vymeriavací základ), ďalšou možnosťou, ako si ho zvýšiť, je práca za vyššiu mzdu, t.j. zabezpečenie si vyššieho príjmu.

Zvýšiť svoj budúci dôchodok si môžete aj vstupom do 2. piliera dôchodkového systému. Tvorcovia reformy uvádzajú, že podľa skúseností z iných krajín by každá investovaná koruna mala z dlhodobého hľadiska priniesť vyšší výnos ako koruna zaplatená do priebežného systému verejného dôchodkového poistenia. V rámci kapitalizačného piliera si zároveň môžete zvoliť výnosnejší rastový fond, s ktorým však zároveň beriete na seba aj vyššie riziko volatility výnosov.

Ďalšou možnosťou, ako si zabezpečiť vyšší dôchodok, je sporiť si naň aj mimo 1. a 2. piliera dôchodkového systému. Môžete si zakúpiť životnú dôchodkovú poisťku alebo si uložiť peniaze na dôchodok v banke. Takouto formou získate zároveň aj možnosť daňového zvýhodnenia, prostredníctvom ktorého môžete na daniach ročne ušetriť až 2 280.- Sk.

Legislatíva

- Zákon č. 461/2003 Z.z. z 30. októbra 2003 o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 43/2004 Z. z. z 20. januára 2004 o starobnom dôchodkovom sporení v platnom znení
- VYHLÁŠKA MPSVaR SR č. 184/2004 Z.z. z 29. marca 2004 o odbornej skúške sprostredkovateľa starobného dôchodkového sporenia
- Zákon č. 650/2004 Z.z. z 26. októbra 2004 o doplnkovom dôchodkovom sporení v platnom znení
- ŠVEJNA, Ivan, CHREN Martin: Dôchodková reforma po slovensky, Nadácia F.A. Hayeka, FAH BRATISLAVA 2004, ISBN 80-969098-0-0
- www.dochodok.gov.sk (Všetko o dôchodkoch a dôchodkovej reforme)
- Lesay, I.: Slovenská dôchodková reforma v kontexte ekonomickej globalizácie. Združenie sociálnej sebaobrany, Priatelia Zeme-CEPA. Trnava, 2005.